

Entrevista a Francesc Parcerisas:

«El problema de fons és que el nostre país no és normal. Des d'un punt de vista cultural i lingüístic, és un país en regressió»

Francesc Parcerisas (Begues, Baix Llobregat, 1944) és poeta, traductor i crític literari. És professor del departament de Traducció i d'Interpretació de la Universitat Autònoma de Barcelona i ha estat president de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana i director de la Institució de les Lletres Catalanes. Membre destacat de la generació literària dels 70, ha publicat, entre altres, *Homes que es banyen* (1966), *L'edat d'or* (1984), *Focs d'octubre* (1992), *Natura morta amb nens* (2000) i *Dos dies més de sud* (2006). Ha rebut nombrosos premis literaris, com ara el Carles Riba (1966), el de la Crítica de poesia catalana (1983) i el de Literatura Catalana de la Generalitat de Catalunya, el mateix any. La seva obra poètica entre 1965 i 1983, *Triomf del present* (1991), va guanyar el premi Lletra d'Or el 1992. Ha traduït Seamus Heaney, Ezra Pound, Rimbaud, Michaux, Pavese, Scott Fitzgerald, Poe i Tolkien, entre altres autors.

-Com definiries la teva poètica actual? Cap a on creus que va?

-És difícil de saber. És més fàcil de saber d'on vénis que cap a on vas, sobretot perquè, quan escrius, encara que tinguis una intenció del que t'agradaria fer, alhora tens moltes incerteses i fas provatures, i, tot d'una, hi descobreixes algun forat que t'atrau, però que no saps on et conduirà. En aquest sentit, he fet descobriments sobtats. Per exemple, el poema llarg. És una manera d'escriure molt diferent a la que demana el poema curt, que per a mi és com una escena molt ben acotada, centrada en una temàtica específica que comença i acaba en el text. En canvi, en el poema llarg et pots deixar anar, perquè no té l'horitzó intencional del poema curt. A banda, en el poema llarg el jo hi és més present: el moment de l'escriptura, el dia a dia, hi és més substancial. Com que és llarg, hi ha més aiguabarreig i més elements estranys. Com que aquest tipus d'escriptura m'atrau, un dels poemes que ara tinc més o menys acabats torna a ser un poema llarg.

Hi ha altres coses que fa molt de temps que m'agradaria fer. Una és tot el contrari del que deia: poemes molt breus, una mena de petit esbós que et permeti despullar-te de la riuada de l'inconscient i la vida que impregna el poema llarg. De vegades ho he provat, però em sembla que aquests poemes, que són gairebé un apunt, han de formar part d'una sèrie, perquè l'un pugui donar substància a l'altre. La veritat és que no sé si em posaré

mai a escriure amb la intenció de fer-ne una sèrie sencera.

-Ara tens algun projecte d'obra?

-No. Començo a tenir un llibre amb aquest poema més llarg a què al·ludia i d'altres de curts (quan em semblen acabats intento que surtin a alguna revista o els llegeixo a les lectures, com una forma de posar-los a prova). Suposo que tinc gairebé un llibre, però no tinc gens de pressa. Gairebé sempre construeixo els llibres per sedimentació, triant el que queda d'una època, i ara he d'esperar a tenir més material. De moment, l'única cosa que he pensat una mica és que podria tenir un títol molt diferent dels altres. És

possible que només es digui *Poemes* o *Nous poemes*.

-Normalment, segueixes aquesta estratègia de sedimentació?

-Sí, quan tinc prou poemes que considero suficientment «rodats», penso a recollir-los i a donar-los una certa organització. En aquest moment, si trobo que falten coses, en puc escriure d'altres per acabar de fer el conjunt. En general, sempre he treballat per acumulació. A més, sóc molt desigual: en una setmana puc escriure tres poemes i després en tres mesos no escriure ni una ratlla.

-Sols retocar els poemes que escrius?

-D'algunes coses, en quedo força content a la primera, però sempre, rellegint-ho, hi trobo alguna coseta. En les provatures de les lectures o de les revistes de vegades m'adono que un poema no és ben bé allò que jo volia que fos, que cal algun canvi.

-T'has penedit d'haver publicat algun llibre?

-Penedit no, perquè no tinc gaires penediments, però sí que hi ha molts dels primers llibres, i poemes en els llibres recents, que penso que són prescindibles. Malgrat això, sóc molt poc partidari de retocar les coses que ja estan fetes. Em sembla que seria falsejar-les. A mi m'interessa el context en què es van gestar les coses: com eren les coses en el seu moment, no com és ara allò que abans era d'una altra manera. No m'agraden les fotos retocades.

-Escrius només per a tu o també per als altres?

-La veritat és que fa de mal dir. Diria que escric per a mi, per fer una cosa que m'agrada i que sol ser un desafiament. Crec que, d'entrada, hi ha el repte de la creació, de fer una cosa a partir del no-res, ordenant les paraules. Quan n'estàs satisfet, ho ensenyas, no només perquè ets més o menys presumit, sinó també perquè, si trobes una mica de suport al que has fet, això t'ajuda a continuar escrivint. Ara bé: no sé si existeix una necessitat d'escriure només per als altres. Jo crec més en la persona que escriu per a ella sola, per la necessitat de crear, i s'ho guarda, que no pas en la persona que escriu per ensenyar. És clar que arriba un moment en què ets conscient que ensenyaràs el que escrius i que no vols tornar a fer una cosa que ja has aconseguit. Si has fet uns quants llibres, saps que, en principi, acabaràs posant els nous poemes en un llibre, i és un llibre que esperes que algú se'l llegirà. I si algú se'l llegeix i li agrada, aleshores és fantàstic.

Crec molt en la primera fase del treball amb les paraules per aconseguir que et surti una mica allò que volies. Sobretot tenint en compte que, fins que una idea no es converteix en text escrit, no és res.

-Com vius aquesta primera fase?

-Intento trobar el desllorigador literari per a la idea que tinc al cap. De la mateixa manera que, per al fotògraf, el món és ple de fotografies i, doncs, veu el món «en» fotografies, el poeta veu el món «en» poemes, en instàncies poematitzables. De totes les idees que tens sobre el possible poema, n'hi ha unes que sembla que fan més impressió, que et queden més gravades. Per escriure un poema a partir d'aquesta idea inicial, jo necessito un desllorigador, que normalment és una imatge, sovint visual, però que de vegades és una frase, unes paraules o una imatge tretada d'un altre llibre. Això em serveix de vehicle per passar de l'entelèquia, del projecte, a una cosa escrita. Si aquest primer esbós em sembla prou adequat per vehicular la idea, només em cal escriure el poema. Des del punt de vista ontològic, l'escriptura del poema és secundària. La primera imatge és una llavor que conté l'arbre de manera ger-

minal i que, si no s'esguerra pel camí, arribarà a créixer.

El resultat final, però, sovint pot ser bo, però massa distant de la llavor original. Quan tornes a llegir el poema passat el temps, sempre hi trobes coses que no hi havies vist o penses que n'hi ha d'altres que falten. És possible que un poema originàriament planejat com a poema d'amor acabi essent un paisatge. Si ets conscient que t'ha sortit un poema sobre un paisatge i et sembla bé, no passa res. El que no pots fer és enganyar-te i pensar que hi ha un poema amorós allà on només hi ha paisatge.

-Hi ha qui defineix el moment de la creació com un part dolorós. Tu penses el mateix?

-No em crec la gent que diu que és dolorós. Potser algú s'angoixa perquè li costa molt que li surtin les coses. Per a mi no és així. Si no em surt, ho deixo córrer. No hi pateixo. De vegades, em passa més aviat al contrari: tinc una certa alegria en trobar la llavor feliç que em sembla que em servirà. I, a més a més, si tinc una idea, però no trobo aquesta llavor, tinc molts de recursos per aconseguir-la. Puc obrir, per exemple, els *Quatre quartets* d'Eliot, o una obra de Vinyoli, Riba o Ferrater (que m'ajuda molt amb la pronominalització), perquè en la poesia que admiro hi veig aquestes crosses que m'ajuden a escriure. A la poesia de Salvat-Papasseit, hi puc trobar un cert estat d'ànim o un clima. En canvi, no recorreria mai a Foix, encara que m'agradi molt. De vegades, si necessito una expressió abstracta, puc llegir Heidegger o Nietzsche, per trobar-n'hi una que pugui treure de context. També puc buscar referències a lletres de cançons de jazz o a boleros.

-Quina relació tens amb la llengua?

-Cada vegada m'interessa més, sobretot certs girs: penso tant en les expressions normals com en les que torcen una mica el coll a la llengua perquè el text sigui una mica més retòric. De fet, crec que, quan una persona escriu, qui escriu és la llengua mateixa. M'interessa molt recuperar expressions i trobar maneres noves de dir les coses. No ho faig pas per fer el text difícil o inintel·ligible, sinó, al contrari, per donar-li vivacitat. De vegades es tracta de noms de coses que es perden, com ara «gibrell» o «tatano», que no sé si

es fan servir gaire. La literatura pot conservar aquestes paraules, no com a fòssils, sinó com un element que en el context és viu i té un sentit, i que crida l'atenció sobre el text.

-Què és per a tu la traducció?

-És llegir molt a poc a poc. T'has de fixar en tot, buscar el que no saps, reformular-ho i, per tant, trobar la millor manera per reconstruir-ho a la teva llengua. De vegades la traducció et força a buscar expressions o paraules que no són les que fas servir normalment. Com que és una lectura atenta, se n'aprèn més que llegint. Et fa adonar de com està construït un text: de com un text llegidor i aparentment fàcil està fet amb un alt grau de dificultat. A banda, també serveix per veure la buidor de textos que semblen molt llampants i impressionants, però que en realitat són fets de coses que no tenen cap funció essencial i que només serveixen per ornamentar.

-Com definiries la poesia catalana actual?

-Hi ha molta producció i molt barrejada. Deu ser un signe dels temps, perquè el mercat és múltiple i ho admet tot. Hi ha camins molt diversos. A més a més, per una qüestió generacional, no hi ha uns mestres o punts de referència. No hi ha gent de seixanta o setanta anys que tingui un paper consagrat, reconegut de manera unànime. Hi ha autors com ara Feliu Formosa, Joan Margarit, Pere Gimferrer, Narcís Comadira, Marta Pessarrodona, Jaume Pont, Marc Granell, Pere Rovira o Carles Miralles, per citar-ne uns quants, que tenen una obra destacada que és part d'un conjunt i que, per tant, té molt sentit dins la taxonomia general. Però jo diria que no són personalitats singularitzables que, tots sols, marquin un camí. Suposo que el fet que no hi hagi excepcions puntuals és un senyal de normalitat. El que passa és que hi ha un ventall tan divers que caldrà que passi temps fins que tot plegat no agafi una mica de sediment. I això cada cop costa més perquè les antologies, per exemple, que serveixen per fer grups o marcar tendències, no fan aquesta funció.

A banda, curiosament, potser a causa d'aquesta florida tan gran, la poesia, que és una parenta molt

pobra de la literatura, té un cert prestigi literari, perquè la majoria dels autors, encara que escriguin novel·la o teatre, també han de ser poetes, cosa que abans no passava. Paradoxalment, potser la manera més fàcil d'entrar en el món literari és la poesia.

A més a més, hi ha un altre factor: la fragmentació d'aquesta enorme producció poètica en editorials i més editorials, cosa que fa molt difícil seguir el que es publica. Un mateix autor, després d'haver publicat a dues editorials de prestigi, no en troba una altra per al tercer llibre i ha de publicar a una editorial petita. Això fa molt difícil que l'escriptor construeixi una obra i que el lector sàpiga on anar a llegir-lo. No hi ha col·leccions de poesia de referència, que tinguin una línia editorial. A les col·leccions de 62 i de Proa, les més antigues i emblemàtiques, hi ha molts primers llibres o llibres lligats a premis literaris. Crec que les editorials s'haurien de preocupar de tenir el seu propi conjunt d'autors.

-*Què opines dels premis literaris?*

-Crec que en sobren moltíssims. En certa mesura, fan part de la funció que no volen fer les editorials i han estat un trampolí perquè molts autors comencin a publicar. Però, com que hi ha tants premis i molts són locals, tenim una publicació exagerada i diversificada. Si tots els diners dels premis fossin a les editorials per seleccionar i publicar llibres de poesia, es podrien endreçar les col·leccions. Crec que darrere els premis hi ha la perversió d'un sistema que no funciona prou bé perquè no té lectors. Es publiquen molts de llibres, però són llibres que no es venen, que no circulen.

El problema de fons és que el nostre país no és normal, en contra del que se'ns vol fer creure. Des d'un punt de vista cultural i lingüístic, és un país en regressió. A més, en una regressió molt ràpida i, en els grans centres com Barcelona, velocíssima. La llengua no duu aparellada una literatura, un mercat, una tradició. Els

nostres autors, els nens no els lleixen a les escoles, ni són els referents, ni se'ls cita als mitjans de comunicació. Tot i que això passa a tot el món, aquí és agreujat per la situació de sotmetiment mesell del país, perquè no tenim estat. Els models intel·lectuals són molt esquifits i el model lingüístic espanyol passa per davant del català.

-*Creus que hi haurà noves generacions?*

-La meua sensació és que no. Però, en realitat, em sembla contranatura que existeixi una generació d'escriptors que ara tenen entre trenta i quaranta anys, i una de més joves. Nosaltres anàvem contracorrent i potser érem uns esbojarrats, però ells són uns suïcides. Al mateix temps, és un suïcidi fet amb més naturalitat, amb més felicitat, i això dóna una espurna d'esperança que em fa pensar que, al capdavall, potser sí que tiraran endavant.

Laia Noguera i Clotent

Subscriu-te a Mètode i rebràs un regal exclusiu

Si et subscrius ara a la revista podràs escollir com a regal de benvinguda el llibre *Els nostres naturalistes*, de Josep M. Camarasa i Jesús I. Català, segon títol de la col·lecció MONOGRAFIES MÈTODE. Si ho prefereixes, podràs triar també entre el DVD amb els 50 primers números de MÈTODE, la samarreta dissenyada per Artur Heras amb el lema «Cultivar la ciència» o el llibre *Albert Einstein. El seu segle i la seua ciència*.

SUBSCRIPCIONS*:

Servei de Publicacions de la Universitat de València. Carrer Arts Gràfiques 13, València 46010. Tel.: 96 386 45 61.

www.revistametode.com

*Preu Subscripció anual 2008 (4 números l'any): 20€ per a Espanya, 30€ per a l'estranger